

**QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET FASE 3, 4
EN 5 VAN HET GROENE WOOD**

GEMEENTE WOUDENBERG

6 maart 2013
076962640:0.4 - Definitief
B02044.000172.0100



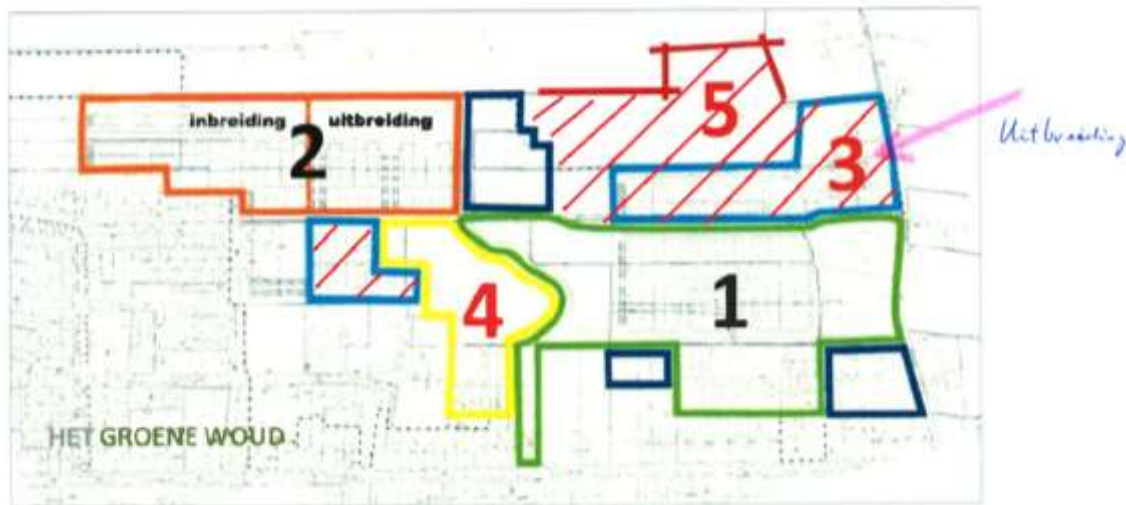
Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Doel en status.....	3
1.3	Werkwijze.....	3
2	woningbouwproject	5
2.1	Gebiedsbeschrijving en beschrijving ingreep.....	5
2.1.1	Fase 3.....	5
2.1.2	Fase 4.....	6
2.1.3	Fase 5.....	6
3	Beschermde soorten	8
3.1	Fase 3 en 5.....	8
3.2	Fase 4.....	11
4	Toetsing Flora- en faunawet	13
4.1	Mogelijke gevolgen voor beschermde soorten.....	13
4.2	Toetsing aan de Flora en Faunawet.....	13
4.3	Beperken en voorkomen van schade.....	14
4.4	Mogelijkheden voor vrijstelling en ontheffing.....	15
5	Conclusies en aanbevelingen	16
5.1	Conclusies.....	16
5.2	Aanbevelingen.....	16
5.2.1	Aanvullende maatregelen.....	17
Bijlage 1	Bronnen	19
Bijlage 2	Flora- en faunawet	20

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

De gemeente Woudenberg is gestart met de realisatie van woningbouw aan de noordoostzijde van Woudenberg. De woonwijk Het Groene Woud wordt in verschillende fasen gebouwd. De gemeente is voornemens om in 2013 de bestemmingsplanprocedure voor het gebied van Fase 5 te starten. Tevens zal eind 2013 gestart worden met de ontwikkeling van Fase 3. Er is ook bebouwing gepland voor Fase 4. In figuur 1 een globaal kaartje met de verschillende ontwikkelingsfasen voor de nieuwbouw. In 2004 en 2005 is ecologisch onderzoek verricht naar de natuurwaarden in het plangebied 'sectie G'. Dit plangebied omvatte grofweg de locaties 1, 2 en 4 op onderstaande kaart. Inmiddels is een groot deel van dit gebied bebouwd.



Figuur 1 Ontwikkelingsfasen nieuwbouw te Woudenberg (Bron: gemeente Woudenberg)

1.2 DOEL EN STATUS

Deze quickscan heeft de status van een verkennend onderzoek. Het doel ervan is om in kaart te brengen of vervolgstappen noodzakelijk zijn, zoals soort specifieke inventarisaties en een ontheffingsaanvraag ex artikel 75 van de Flora- en faunawet.

1.3 WERKWIJZE

Deze quickscan bestaat uit een literatuurstudie en een veldbezoek. Het veldbezoek vond plaats op 26 februari 2013. Het weer was bewolkt, met een zwakke wind en een temperatuur van ca. 5 graden. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheitsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek

waarbij op basis van de fysieke kenmerken van het plangebied een indicatie wordt gegeven van het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Het veldbezoek is uitgevoerd door twee ecologen van ARCADIS (F. van der Vegte MSc en E.D. Vogelaar MSc) en een stagiair (T. Raap) werkzaam bij ARCADIS. Hierbij was de heer K. van Lambalgen aanwezig. Hij is landschap coördinator bij de gemeente. Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd welke soorten in en om het plangebied aanwezig zijn. Voor vleermuizen is een inschatting gemaakt van de geschiktheid van de gebouwen en omgeving. Voor de steenuil is gekeken naar de geschiktheid van de omgeving. Voor de literatuurstudie is voornamelijk gebruik gemaakt van de informatie van verschillende onderzoeken die in het verleden in de omgeving hebben plaatsgevonden, websites en verspreidingsatlassen. Deze zijn terug te vinden in bijlage 1 van deze quickscan.

2 woningbouwproject

2.1 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BESCHRIJVING INGREEP

2.1.1 FASE 3

Het gebied van fase 3 kenmerkt zich door open maïs- en grasland op een kleiige bodem. Op enkele perceelscheidingen bevinden zich knotwilgen. Langs de Zegheweg staat een rij hoge eiken en twee knotwilgen. Op de scheiding van Fase 3 en 5 bevindt zich een zeer ondiepe sloot met hoge oevers. Deze valt in de zomerperiode droog. Op het perceel is een nieuw gegraven watergang die aan één zijde is beschoeid. Figuur 2 geeft een impressie van het plangebied. Voor de nieuwbouw zullen grond-, graaf- en bouwwerkzaamheden (incl. heien) plaatsvinden. In dit stadium in het ontwerp is het nog niet duidelijk of en eventueel waar het opgaande groen in het plangebied wordt verwijderd of dat er watergangen worden gedempt.



Figuur 2 Impressie van Fase 3 te Woudenberg

2.1.2 FASE 4

Fase 4 kenmerkt zich als grasland en braakliggend terrein op een zandige tot kleiige bodem. Het plangebied wordt omringt door nieuwbouw. Op de perceelscheiding staan eiken, (zwarte) elzen en knotwilgen. Een gedeelte wordt afgescheiden door een zeer ijzerhoudende (geïsoleerd) slootje. Het water is waarschijnlijk afkomstig van een arthesische bron. In het verleden is hier een buis (Norton) in de grond geslagen die het ijzerhoudende grondwater omhoog brengt (mond. med. de heer K. van Lambalgen, d.d. 26-02-2013). Figuur 4 geeft een impressie van het plangebied. Voor de nieuwbouw zullen grond-, graaf- en bouwwerkzaamheden (incl. heien) plaatsvinden. In dit stadium in het ontwerp is het nog niet duidelijk of en eventueel waar het opgaande groen in het plangebied wordt verwijderd of dat er watergangen worden gedempt.



Figuur 3 Impressie van fase 4 te Woudenberg

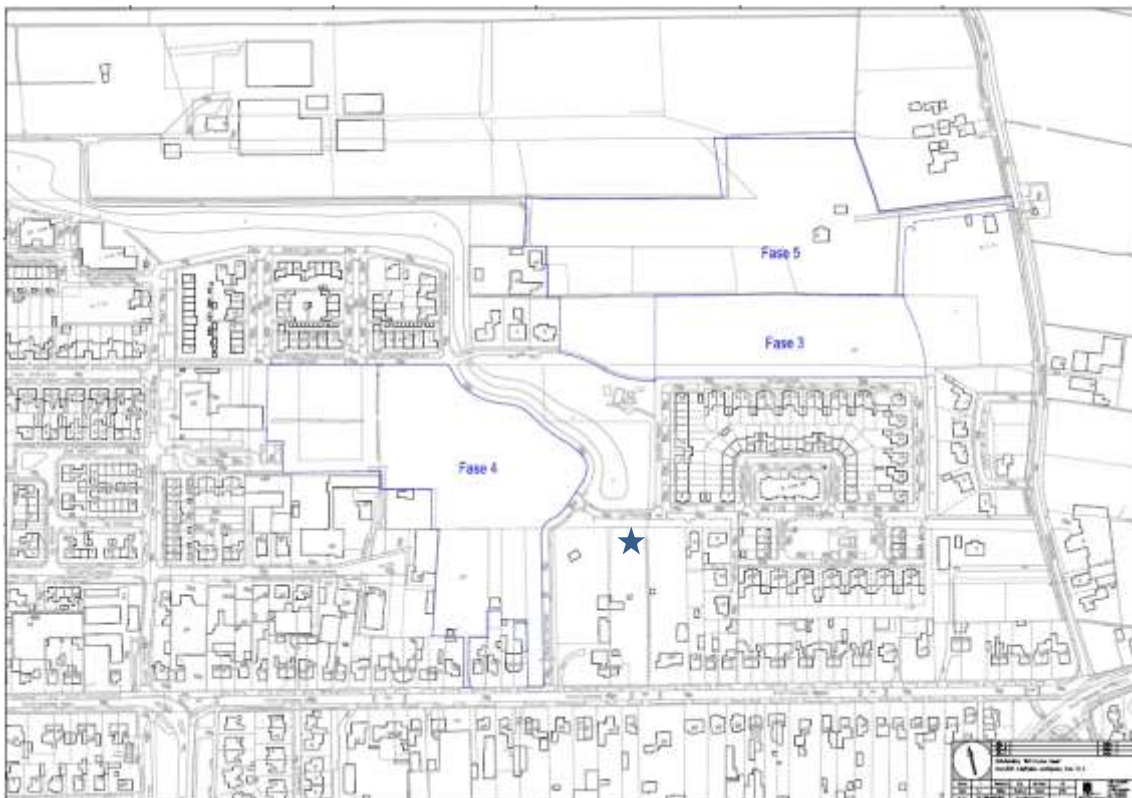
2.1.3 FASE 5

Het gebied van fase 5 kenmerkt zich door open maïs- en grasland op een kleiige bodem. Op verschillende perceelscheidingen staan knotwilgen. Op de scheiding van Fase 3 en 5 bevindt zich een zeer ondiepe sloot met hoge oevers. Deze valt in de zomerperiode droog. Op het perceel staat een leegstaand huis en een schuur die bestemd was voor het houden van paarden. Het huis en de schuur zullen voor de nieuwbouw worden gesloopt. Figuur 4 geeft een impressie van het plangebied. Voor de nieuwbouw zullen grond-, graaf- en bouwwerkzaamheden (incl. heien) plaatsvinden. In dit stadium in het ontwerp is het nog niet duidelijk of en eventueel waar het opgaande groen in het plangebied wordt verwijderd of dat er watergangen worden gedempt.



Figuur 4 Impressie van fase 5 te Woudenberg

Figuur 5 geeft de huidige situatie van Fase 3, 4 en 5 in meer detail weer, met de locatie (★) van een nest van een steenuil (zie paragraaf 3.2).



Figuur 5 Situatietekening Fase 3, 4 en 5 (incl. locatie nest steenuil) (Bron: gemeente Woudenberg)

3

Beschermde soorten

3.1 FASE 3 EN 5

Vaatplanten

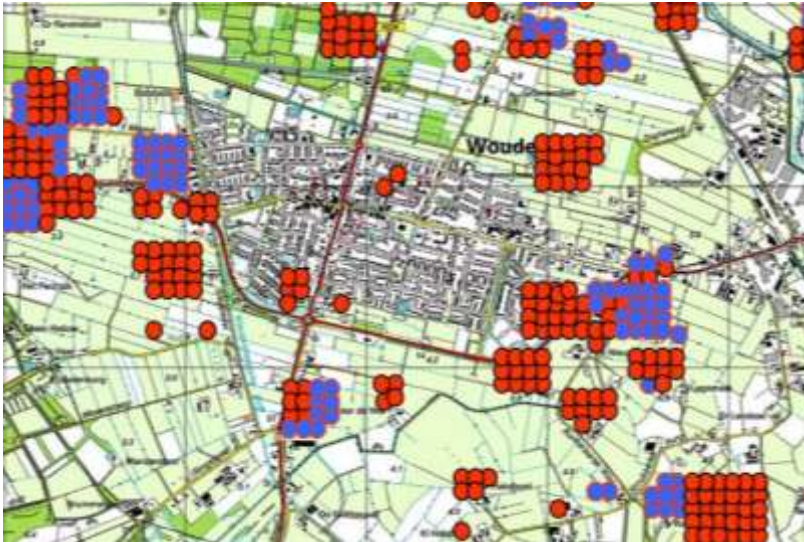
Het plangebied (Fase 3 en 5) bestaat uit gras- en maïsland. De graszoden bestaan voornamelijk uit Engels raaigras en andere algemene plantensoorten. Voor het gehele terrein geldt dat de aanwezigheid van beschermde vaatplanten door het ontbreken van geschikt habitat en het huidige gebruik van het terrein kan worden uitgesloten.

Broedvogels

Aan de randen van het plangebied bevinden zich knotbomen die in het broedseizoen voor algemene vogelsoorten, zoals merel, kool- en pimpelmees. In een knotwilg langs de Zegheweg is een nestje aangetroffen. Volgens de heer Lambalgen en een lokale boer komen er op het perceel geen akkervogels voor. Af en toe wordt er een Kievit gesignaleerd (niet broedend). Alle broedvogels zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet. Mogelijk heeft het gebied een functie als functioneel leefgebied voor een steenuil die in de buurt van het plangebied zijn vaste rust- en verblijfplaats heeft (zie figuur 5 en paragraaf 3.2). Niet alleen de nestplaats maar ook de functionele leefomgeving is beschermd (¹Ministerie van E,L&I, 2011).

In het plangebied van fase 3 zijn geen door de afwezigheid van gebouwen geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen (gierzwaluwen en huismussen). In het terrein van fase 5 staat een huis en een schuur die zullen worden gesloopt (zie figuur 4). Het schuine dak met dakgoot van het te slopen gebouw zou geschikt kunnen zijn voor huismussen. De afwezigheid van begroeiing in de directe omgeving en de afwezigheid van mussen in de omgeving maakt de kans op de aanwezigheid van mussennesten nihil. In het pannendak van het te slopen huis bevinden zich geen openingen waar gierzwaluwen zouden kunnen nestelen. De aanwezigheid van mussen- en gierzwaluwnesten kan worden uitgesloten. In het schuurtje zijn geen nesten van mussen- of gierzwaluwen aangetroffen.

De aanwezigheid van boeren- en huiszwaluwen in de directe omgeving van het plangebied is in het verleden geïnventariseerd (2006). Onderstaande uitsnede van de zwaluwenkaart laat de aanwezigheid van boeren- en huiszwaluwen (resp. rood en blauw) in de omgeving zien (zie figuur 6). Ieder bolletje is een broedgeval. Deze situatie zal in de huidige situatie globaal nog hetzelfde zijn. Op de manege ten oosten van het plangebied broeden boerenzwaluwen.



Figuur 6 Zwaluwenkaart (blauw: huiszwaluw en rood: boerenzwaluw)
(Bron: gemeente Woudenberg)

Soort(groep)	Juridische status
Algemene broedvogels van bos en struweel (zoals kool-, pimpelmees en merel)	Vogels (streng beschermd)
Vogels met jaarrond beschermde nesten (steenuil)	Vogels (streng beschermd)

Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen zoogdieren aangetroffen. Op het terrein kunnen algemene grondgebonden zoogdieren zoals (spits)muizen, de egel en de haas voorkomen. Deze soorten zijn licht beschermd (tabel 1). Egels komen in veel habitats voor zolang er maar groen en schuilplaatsen aanwezig zijn (www.zoogdiervereniging.nl; www.zoogdieratlas.nl). Daarnaast zijn er op het terrein van Fase 5 sporen van een ree aangetroffen. In de omgeving komt tevens de das voor (www.waarneming.nl; mond. med. De heer K. van Lambalgen, d.d. 26-02-2013). De das heeft een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen (www.zoogdiervereniging.nl). Voldoende dekking is essentieel. Het open, dekkingloze plangebied vormt echter geen geschikt habitat voor de soort.

In 2004 en 2005 zijn tijdens een aantal veldbezoeken nabij te slopen gebouwen in 'sectie G' gewone dwergvleermuizen, rosse vleermuizen en laatvliegers aangetroffen langs houtwallen en open grasland (Van Woerseem & Breedveld, 2005). Het is mogelijk dat deze soorten ook in het plangebied van fase 3 en 5 voorkomen. Alle vleermuissoorten zijn streng beschermd onder de Flora- en faunawet (tabel 3/bijlage IV HR). In de knotbomen en eiken aan de randen van het plangebied bevinden zich holten die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats van boombewonende vleermuizen. Eventuele kap van de bomen zorgt niet voor het verdwijnen van essentieel foerageergebied. In de regio zijn voldoende bomen/boschages die hiervoor geschikt zijn.

Soort(groep)	Juridische status
Algemene grondgebonden zoogdieren (zoals egel, haas, ree en (spits)muizen)	Tabel 1 (algemene soort, vrijstelling)
Vleermuizen: Gewone dwergvleermuis (gebouw- en boombewonend), rosse vleermuis (boombewonend) en laatvlieger (gebouwbewonend)	Tabel 3 / bijlage IV HR (zwaar beschermde soort, altijd ontheffingsplichtig)

Reptielen en amfibieën

Op het terrein kunnen individuen van de gewone pad, bruine kikker en/of groene kikker voorkomen. In de sloot op de perceelscheiding tussen het plangebied van Fase 3 en 5 kunnen bovenstaande soorten en mogelijk de kleine watersalamander voorkomen. De hoge oevers maken het slootje matig geschikt voor amfibieën. Bovendien geeft de huidige lage waterstand aan dat de sloot in de zomerperiode zal droogvallen. Bovengenoemde soorten zijn licht beschermd onder de Flora- en faunawet (tabel 1). Het gebied staat niet bekend om de aanwezigheid van zwaar beschermde rugstreeppadden (Creemers en Van Delft, 2009; www.ravon.nl; www.waarneming.nl).

Andere zwaarder beschermde soorten zoals de ringslang worden in het plangebied niet verwacht. In de omgeving van het plangebied zijn veel waarnemingen bekend van de ringslang waaronder ook broeihopen (Geerestein, omgeving Ekris). Het overgangsgebied tussen Utrechtse Heuvelrug en Gelderse Vallei is een belangrijk leefgebied voor de ringslang (Van Woersem & Van der Vegte, 2012). De soort is opgenomen in tabel 3 van de flora- en faunawet. Het open gebied en de sloot die de percelen tussen de plangebieden Fase 3 en 5 van elkaar scheidt, zijn ongeschikt voor de ringslang. De aanwezigheid van de ringslang kan worden uitgesloten.

Soort(groep)	Juridische status
Amfibieën (zoals gewone pad, bruine kikker, groene kikker en kleine watersalamander)	Tabel 1 (algemene soort, vrijstelling)

Vissen

In de omgeving van het plangebied (Fase 3 en 5) komen beschermde vissoorten zoals de kleine modderkruiper en de bittervoorn voor (www.ravon.nl). Deze soorten zijn opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. De bittervoorn komt voor in langzaam stromende of stilstaande sloten en watergangen met een goed ontwikkelde onderwater- of oevertvegetatie (en de aanwezigheid van zoetwatermosselen voor voortplanting) (²Ministerie van E,L&I, 2011). De kleine modderkruiper komt voor in (polder)sloten met en zonder vegetatie als er maar voldoende modder is om in weg te kruipen (³Ministerie van E,L&I, 2011). De sloot op de perceelscheiding tussen het plangebied van Fase 3 en 5 zal in de zomerperiode droogvallen. Een goed ontwikkelde onderwatervegetatie ontbreekt. De sloot vormt hiermee geen geschikt biotoop voor zowel de modderkruiper als de bittervoorn. De aanwezigheid van deze soorten kan worden uitgesloten.

In 'sectie G' zijn in het verleden (2004) geen beschermde vissoorten aangetroffen. Op basis van habitatgeschiktheid werden deze ook niet verwacht (Van Woersem & Breedveld, 2005).

Ongewervelden

De aanwezigheid van open mais- en grasland maakt dat de aanwezigheid van beschermde ongewervelden kan worden uitgesloten. Geschikt habitat zoals schraalgraslanden, (natte)heide of schone

wateren waar beschermde insecten (o.a. vlinders en libellen) kunnen worden aangetroffen, zijn in en om het plangebied niet aanwezig (www.vlinder.net; www.libellen.net).

3.2 FASE 4

Vaatplanten

Het plangebied van fase 4 kenmerkt zich door grasland en braakliggend terrein op een zandige tot kleiige bodem. De graszoden bestaan voornamelijk uit Engels raaigras en andere algemene plantensoorten. Voor het gehele terrein geldt dat de aanwezigheid van beschermde vaatplanten door het ontbreken van geschikt habitat en het huidige gebruik van het terrein kan worden uitgesloten.

Broedvogels

Op de perceelscheiding bevindt zich een haag van eiken, (zwarte) elzen en knotwilgen. Om een aantal eiken groeit klimop. In het broedseizoen zijn deze bomen van belang voor algemene vogelsoorten, zoals merel, kool- en pimpelmees. In het plangebied zijn door de afwezigheid van gebouwen geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

In de directe omgeving van het plangebied van Fase 4 bevindt zich een vaste rust- en verblijfplaats van één steenuil (zie figuur 5 en 7). Onderstaande uitsnede van de uilenkaart uit 2006 (zie figuur 8) laat de aanwezigheid van steenuilen (en kerkuilen) in Woudenberg en de omgeving zien. Deze situatie zal in de huidige situatie globaal nog hetzelfde zijn. De haag van eiken, elzen en knotwilgen heeft mogelijk een functie voor de steenuil (als onderdeel van zijn functioneel leefgebied).



Figuur 7 Verblifplaats steenuil



Figuur 8 Uilenkaart (Bron: gemeente Woudenberg)

Soort(groep)	Juridische status
Algemene broedvogels van bos en struweel (zoals kool-, pimpelmees en merel)	Vogels (streng beschermd)
Vogels met jaarrond beschermde nesten (steenuil)	Vogels (streng beschermd)

Zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen zoogdieren aangetroffen. Op het terrein kunnen algemene grondgebonden zoogdieren zoals (spits)muizen en de egel voorkomen. Deze soorten zijn licht beschermd (tabel 1). Aangezien het perceel verder wordt omgeven door bebouwing wordt de aanwezigheid van zwaardere beschermde soorten niet verwacht. Op het perceel bevinden zich geen gebouwen of bomen met

holten (in de haag) die van belang kunnen zijn voor vleermuizen. Bomen met klimop worden door vleermuizen gemeden. Eventuele kap van de bomen zorgt niet voor het verdwijnen van essentieel foerageergebied. In de regio zijn voldoende bomen/boschages die hiervoor geschikt zijn.

Soort(groep)	Juridische status
Algemene grondgebonden zoogdieren (zoals egel en (spits)muizen)	Tabel 1 (algemene soort, vrijstelling)

Reptielen en amfibieën

Op het terrein kunnen individuen van de gewone pad, bruine kikker en/of groene kikker voorkomen. In de sloot op de perceelscheiding kunnen bovenstaande soorten en mogelijk de kleine watersalamander voorkomen. Deze soorten zijn licht beschermd onder de Flora- en faunawet (tabel 1). Op het perceel dat is omgeven door bebouwing worden zwaarder beschermde soorten niet verwacht.

Soort(groep)	Juridische status
Amfibieën (zoals gewone pad, bruine kikker, groene kikker en kleine watersalamander)	Tabel 1 (algemene soort, vrijstelling)

Vissen

De sloot op de perceelscheiding bestaat uit zeer ijzerhoudend water. Een goed ontwikkelde onderwatervegetatie ontbreekt. De sloot vormt hiermee geen geschikt biotoop voor de bittervoorn. Vegetatieloze omstandigheden vormen geen belemmering voor de kleine modderkruiper. Onderzoek in 'sectie G' in het verleden (2004) heeft aangetoond dat er op dat moment geen beschermde vissoorten in het plangebied aanwezig waren of dat deze op basis van habitatgeschiktheid werden verwacht (Van Woersem & Breedveld, 2005). De geïsoleerde ligging van het slootje maakt dat, mocht de omgeving wel geschikt zijn geraakt na 2004, eventuele exemplaren van de kleine modderkruiper het plangebied niet konden bevolken. De aanwezigheid van deze soort wordt dan ook uitgesloten.

Ongewervelden

De aanwezigheid van braakliggend terrein en grasland maakt dat de aanwezigheid van beschermde ongewervelden kan worden uitgesloten. Geschikt habitat zoals schraalgraslanden, (natte)heide of schone wateren waar beschermde insecten (o.a. vlinders en libellen) kunnen worden aangetroffen zijn in en om het plangebied niet aanwezig (www.vlinder.net; www.libellen.net).

4

Toetsing Flora- en faunawet

Zoals in hoofdstuk 2 is aangegeven, is nog niet duidelijk welke werkzaamheden in het kader van de renovatie worden uitgevoerd. In ieder geval kunnen de volgende werkzaamheden aan de orde zijn:

- Aanvoer van materieel en materiaal
- Grond- en graafwerkzaamheden
- Bouwwerkzaamheden (inclusief heien).
- Verwijdering van omliggend groen
- Dempen van watergangen
- Sloop van een huis en schuur

4.1 MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR BESCHERMDE SOORTEN

De volgende effecten kunnen optreden als gevolg van de werkzaamheden in de plangebied van Fase 3, 4 en 5.

- De grond-, graaf- en bouwwerkzaamheden kunnen de verblijf- en voortplantingsplaatsen van algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën aantasten, waarbij individuele dieren kunnen worden gedood of verwond.
- De grond-, graaf- en bouwwerkzaamheden kunnen broedvogels in de omgeving van het plangebied verstoren (geluidsoverlast).
- Bij eventuele verwijdering van opgaand groen tijdens het broedseizoen kunnen nestgelegenheden van broedende vogels worden vernietigd.
- Bij eventuele demping van sloten kunnen verblijfplaatsen van algemene amfibieën en vissen worden aangetast, waarbij individuele dieren kunnen worden gedood of verwond.
- De nieuwbouw (Fase 3, 4 en 5) kan de functionele leefomgeving van de steenuil aantasten.
- Door de sloop van het gebouw in het plangebied van Fase 5 kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen worden vernietigd.
- Bij eventuele verwijdering van opgaand groen (Fase 3 en 5) met holten kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen worden vernietigd.

4.2 TOETSING AAN DE FLORA EN FAUNAWET

Hieronder wordt aangegeven welke verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet gelden voor de beschermde soorten. Artikel 10 “het is verboden dieren, behorende tot de inheemse diersoort opzettelijk te verontrusten”, is ten aanzien van de geplande werkzaamheden niet van toepassing. Het doel van de werkzaamheden is namelijk niet om dieren te verstoren. Door bij de werkzaamheden rekening te houden met de aanwezigheid van beschermde soorten wordt overtreding van artikel 10 voorkomen.

Tabel 1 Beschermden soorten, juridische status en verbodsbepalingen die mogelijk worden overtreden door de werkzaamheden

Beschermden soorten	Juridische status	Art. 9 ¹	Art. 11 ²	Art. 12 ³
Algemene grondgebonden zoogdieren (zoals egel, haas, ree en (spits)muizen)	Tabel 1 (algemene soort, vrijstelling)	X	X	
Broedvogels van bos en struweel (zoals kool-, pimpelmees en merel)	Vogels (geen ontheffing mogelijk)	X	X	X
Vogels met jaarrond beschermde nesten (steenuil)	Vogels (geen ontheffing mogelijk)	X	X	X
Vleermuizen: gewone dwergvleermuis (gebouw- en boombewonend), rosse vleermuis (boombewonend) en laatvlieger (gebouwbewonend)	Tabel 3 / bijlage IV HR (zwaar beschermde soort, altijd ontheffingsplichtig)	X	X	
Algemene amfibieën (zoals bruine-, groene kikker, gewone pad en kleine watersalamander)	Tabel 1 (algemene soort, vrijstelling)	X	X	

¹ Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

² Art. 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

³ Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

4.3 BEPERKEN EN VOORKOMEN VAN SCHADE

Onderstaande mitigerende maatregelen kunnen de negatieve effecten voor de beschermde soorten zoveel mogelijk voorkomen. Zodra de werkzaamheden nader bekend en omschreven zijn, kunnen deze maatregelen uitgewerkt worden in een ecologisch werkprotocol.

Algemene maatregelen:

- Bij eventuele verwijdering van opgaand groen, grond-, graaf- en bouwwerkzaamheden dient men één zijde op te werken (van één kant naar de andere kant toewerken). Hierdoor kunnen de aanwezige dieren die in het aanwezig zijn wegvluchten richting een locatie waar niet gewerkt wordt.

Broedvogels:

- In de broedperiode wordt het opgaande groen langs het plangebied gebruikt door verschillende vogelsoorten. Het verstoren of het vernietigen van nestgelegenheid van broedvogels moet altijd worden voorkomen. Het eventuele verwijderen van groen moet dan ook buiten het broedseizoen van vogels (dus vóór half maart en na half juli) worden uitgevoerd.
- Geluidsoverlast voor broedvogels kan worden voorkomen door de grond-, graaf en bouwwerkzaamheden die geluidsoverlast veroorzaken buiten het broedseizoen (dus vóór half maart en na half juli) uit te voeren.

- Steenuil: aantasting van de functionele leefomgeving ofwel territorium van de steenuil moet worden voorkomen. Het is mogelijk dat het plangebied onderdeel uitmaken van de functionele leefomgeving van de steenuil. Dit zorgt ervoor dat onderzocht moet worden in hoeverre het plangebied van Fase 3, 4 en 5 (incl. begroeiing) onderdeel hiervan is. Dit kan door een serie van vier veldbezoeken uit te voeren in de periode tussen maart en augustus (in de ochtend- of avondschemer) bij voor steenuilen gunstige weersomstandigheden.

Vleermuizen:

- Aantasting van verblijfplaatsen van vleermuizen moet worden voorkomen. Het is niet uitgesloten dat vleermuizen gebruik maken van het te slopen gebouw en boomholten in de omliggende bomenrijen (in Fase 3 en 5). De functie van het gebouw en de bomenrijen voor vleermuizen zal moeten worden onderzocht. Dit kan door een jaarrond onderzoek conform het vleermuisprotocol uit te voeren, welke bestaat uit 4 veldbezoeken tussen 15 april - 15 september, waarbij met behulp van een batdetector de functie van het te sloten huis en de bomen in kaart wordt gebracht.

Algemene amfibieën en vissen:

- Het eventuele dempen van watergangen dient bij voorkeur buiten het voortplantings- en opgroeiseizoen (maart t/m augustus) plaats te vinden. Hierbij moet in één richting worden gewerkt zodat dieren aan de werkzaamheden kunnen ontsnappen.

4.4 MOGELIJKHEDEN VOOR VRIJSTELLING EN ONTHEFFING

Negatieve gevolgen voor beschermde soorten kunnen grotendeels worden voorkomen door de bovengenoemde mitigerende maatregelen te treffen. Niet alle schade is echter te voorkomen. Voor een aantal soorten kunnen verbodsbepalingen worden overtreden. De Flora- en faunawet biedt mogelijkheden om uitzonderingen te maken op de verbodsbepalingen via vrijstellingen en ontheffingen. Hieronder wordt aangegeven voor welke soorten dit van toepassing is.

Tabel 1 (grondgebonden zoogdieren en algemene amfibieën)

Voor alle algemeen beschermde soorten (tabel 1) geldt een algemene vrijstelling, mits de gunstige staat van instandhouding van de soort niet wordt aangetast. De geplande werkzaamheden tasten de gunstige staat van instandhouding van de genoemde soorten niet aan. De algemene zorgplicht is wel van toepassing. Dit houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht wordt genomen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden.

Tabel 3 bijlage IV HR (vleermuizen) en vogels met jaarrond beschermde nesten

Voor deze soorten kan alleen ontheffing worden verleend indien sprake is van een wettelijk belang uit de habitatrichtlijn en er geen minder schadelijke alternatieven zijn. Deze wettelijke belangen zijn: (1) bescherming van flora en fauna, (2) veiligheid van het luchtverkeer en (3) volksgezondheid of openbare veiligheid. Gezien de staat van de flatgebouwen zou 'volksgezondheid' mogelijk kunnen worden onderbouwd voor de renovatie. Het voorkomen van schade voorkomt echter een ontheffingsprocedure. Om overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen, moeten mitigerende maatregelen getroffen worden (zie paragraaf 4.3). Dit maatregelenpakket kan worden voorgelegd aan het bevoegd gezag via een ontheffingsaanvraag met als doel een positieve afwijzing van de aanvraag.

5

Conclusies en aanbevelingen

5.1 CONCLUSIES

Op basis van deze quickscan kunnen de volgende conclusies worden getrokken voor het plangebied (Fase 3, 4 en 5):

- In het plangebied komen waarschijnlijk algemeen (tabel 1) beschermde soorten voor. Schade ten aanzien van deze soorten kan grotendeels worden voorkomen door te werken volgens de mitigerende maatregelen (zie paragraaf 4.3).
- In het plangebied komen mogelijk beschermde soorten (tabel 3) van de Flora- en faunawet voor. Voor vleermuizen geldt dat mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen in het te slopen gebouw en in de (eventueel te kappen) (knot)bomen aanwezig zijn.
- In het plangebied komen verschillende vogelsoorten voor. Alle vogels zijn zwaar beschermd onder de Flora- en faunawet. Door te werken volgens bovenstaande mitigerende maatregelen wordt overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Voor vogels kan bij een ruimtelijke ingreep geen ontheffing worden verleend.
- Nabij het plangebied bevindt zich een nest van een steenuil. Het nest en de functionele leefomgeving (territorium) van de steenuil is jaarrond beschermd.

5.2 AANBEVELINGEN

- Het mogelijk voorkomen van zwaar(der) beschermde soorten in het plangebied vormt een planrisico. Wij adviseren u dan ook om vervolgonderzoek uit te voeren om de exacte functie van het plangebied voor deze soorten (vleermuizen en de steenuil) in kaart te brengen.
 - Voor vleermuizen is aanvullend onderzoek noodzakelijk om (knot)bomen met holten te inspecteren op de functie voor vleermuizen. Een dergelijk onderzoek dient tussen 15 mei en 15 september plaats te vinden, conform het vleermuisprotocol (4 veldbezoeken tussen 15 april - 15 september). Bomen met voor vleermuizen geschikte holtes dienen dan volledig te worden gespaard.
 - Voor de steenuil is aanvullend onderzoek noodzakelijk om de functie van het plangebied als functioneel leefgebied (territorium) te onderzoeken door middel van vier veldbezoeken in de periode tussen maart en augustus (in de avond- of avondschemer) bij voor steenuilen gunstige weersomstandigheden. Voor dit onderzoek is het noodzakelijk dat het al aanwezige compensatieplan voor de steenuil wordt geraadpleegd.
- Het aanvullend onderzoek voor vleermuizen en de steenuil kan mogelijk in tijd en ruimte met elkaar worden gecombineerd.

- Op basis van de uitkomsten van de vervolgonderzoeken kan een mitigatieplan worden opgesteld (vleermuizen en steenuil). Wij adviseren wij u om de mitigerende maatregelen uit dat plan voor te leggen aan het bevoegd gezag in de vorm van een ontheffingsaanvraag met als doel een positieve afwijzing van die aanvraag. Het bevoegd gezag neemt alleen ontheffingsaanvragen in behandeling die onderbouwd zijn met een recente veldinventarisatie (< 3 jaar oud).
- U dient er rekening mee te houden dat de ontheffingsaanvraag 3 tot 4 maanden in beslag zal nemen. Bovendien kan een ontheffing pas worden aangevraagd als de aanvullende onderzoeken zijn afgerond.

5.2.1 AANVULLENDE MAATREGELEN

Voor de nieuwbouw kunt de volgende maatregelen in ogenschouw nemen om de functie van het plangebied voor vogels (mussen en zwaluwen) en vleermuizen geschikt te maken. Onderstaande informatie is afkomstig uit een natuurtoets die in 2012 voor de Princes Amaliaaan is verricht (Van Woersem & Van der Vegte, 2012).

Vleermuizen

Voor vleermuizen kunnen enkele aanvullende maatregelen worden genomen, waarvan de dieren in de nabije toekomst en op lange termijn kunnen profiteren (deze zijn niet verplicht). Het aanbrenge van kunstmatige verblijfplaatsen in de te bouwen huizen. Dit kunnen speciale vleermuiskasten of dakpannen zijn, maar ook opgehouden ruime voegen in de muren van de nieuw te bouwen huizen (zie figuur 8). Deze 2 cm brede open voegen geven toegang tot de spouwmuren. Achter de voeg dient een kader te worden gemaakt van 40 x 40 cm waarin aangepaste isolatie wordt aangebracht zodat vleermuizen in deze ruimte in de spouw kunnen verblijven. Vleermuizen brengen geen schade aan het isolatiemateriaal..



Figuur 8 Twee opties voor extra maatregelen voor vleermuizen. Links: een voorbeeld van een vleermuiskast. Rechts: Voorbeeld van een open stootvoeg. Achter de voeg moet een ruimte van circa 40*40 cm zonder isolatiemateriaal zijn zodat de spouw toegankelijk is.

Broedvogels

Ook voor broedvogels kunnen aan de nieuw te bouwen huizen extra voorzieningen worden aangebracht, zodat zwaluwen, gierzwaluwen en huismussen in de huizen kunnen broeden. Hiervoor zijn de laatste jaren tal van aanpassingen uitgewerkt waarvan in figuur 9 enkele te zien zijn.



Figuur 9 Extra maatregelen voor broedvogels: gierwaluw, huiswaluw, huismus, dakpannen, nestkasten aan te brengen aan nieuw te bouwen huizen

Bijlage 1 Bronnen

Creemers, R. C.M. en J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland - Nederlandse fauna 9. Stichting RAVON, Leiden

Ministerie van LNV (zj.). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep (Dienst Regelingen), Den Haag.

Ministerie van LNV (zj.). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet (Dienst Regelingen), Den Haag

¹Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (2011). Soortenstandaard Steenuil. Dienst Regelingen, Den Haag.

²Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (2011). Soortenstandaard Bittervoorn. Dienst Regelingen, Den Haag.

³Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (2011). Soortenstandaard Kleine modderkruiper. Dienst Regelingen, Den Haag.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat (2004), 'Met vleermuizen overweg'

Woersem, I.W. van & M.J. Breedveld (2005) Natuurtoets ontwikkeling bouwlocatie 'sectie G' Woudenberg. ARCADIS, Hoofddorp

Woersem, I.W. van & F. van der Vegte (2012) Natuurtoets Flora- en faunawet loatie Princes Amaliaaan. ARCADIS, Apeldoorn

Websites:

www.libellen.net

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.vlinder.net

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.zoogdieratlas.nl

Mondelinge mededeling

K. van Lambalgen d.d. 26-02-2013, Landschapscoördinator gemeente Woudenberg

Bijlage 2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, op basis van hun intrinsieke waarde. In artikel 2 van de Ffwet staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. Deze algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

De Algemene Zorgplicht is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding. Wel kunnen activiteiten door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA - EN FAUNAWET (ARTIKEL 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet zonder juiste ontheffing of het nemen van mitigerende maatregelen kan leiden tot handhaving van de AID of DLG. Zij kunnen proces-verbaal opmaken en het werk stilleggen. Overtredingen van de Flora- en faunawet worden beschouwd als 'economisch delict' en kunnen als zodanig ook beboet worden.

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van EZ goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister van EZ ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het "Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten", kortweg genoemd "Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten". Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels die hier niet genoemd worden omdat ze niet van belang zijn.

Tabel 1 – Algemene soorten

Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10

Tabel 2 – overige soorten

Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10.

Tabel 3 – Soorten van bijlage 1 van de AMvB

Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
- dwingende reden van groot openbaar belang;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin) van de beschermde soort;
- enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er zorgvuldig wordt gehandeld.

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Tabel 3 – soorten op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
- dwingende reden van groot openbaar belang¹
- enkele andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling, zoals volksgezondheid, openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade;
- er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er zorgvuldig wordt gehandeld.

Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen (EZ hanteert nu de term “Positieve Afwijzing”). Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen
- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel 2.2.

¹ Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang “ruimtelijke ontwikkeling en inrichting”. Volgens de AMvB kan dit wel, echter recente uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Tabel 2 Categorieën broedvogels

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermd vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck². Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

² Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.